

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

№ 69

2011 рік

Для викладачів, аспірантів, науковців і керівних працівників освіти та навчальних закладів.

Редакційна колегія:

О.А. Удод (головний редактор),
С.В. Кириленко (заступник головного редактора),
Ю.В. Ївженко (відповідальний секретар),
Л.Ф. Бурлачук, М.Ф. Бондаренко, М.І. Бурда,
М.Ф. Дмитриченко, Т.О. Дмитренко, Н.Г. Ничкало,
Л.М. Паламар, Т.О. Пушкарьова, О.І. Ляшенко,
О.Я. Савченко, В.К. Сидоренко, М.Б. Свтух,
М.П. Хоменко, Д.В. Чернілевський, В.П. Широчин

У збірнику вміщені матеріали наукових досліджень учасників VIII Міжнародної науково-методичної конференції *«Духовна культура особистості: креативні освітні технології»*, яка організована Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, Національною академією педагогічних наук України, Академією міжнародного співробітництва з креативної педагогіки на базі Вінницького соціально-економічного інституту університету «Україна», Вінницької філії Університету сучасних знань, Житомирського державного університету імені Івана Франка. Конференція відбулася 28 жовтня 2011 р. в м. Вінниці.

Висвітлені актуальні науково-методичні проблеми виховально-навчального процесу молоді сьогодення як протипага викликам ХХІ століття; розглянуті результати наукових досліджень учасників конференції в освітніх установах України, Росії, Казахстану.

Автори статей несуть відповідальність за опублікований матеріал.

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту інноваційних технологій і змісту освіти.
Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України. Свідоцтво Серія КВ № 12815-1699Р від 1.06.2007 р.
Збірник включено до переліку наукових видань ВАК України, в яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з педагогічних наук. Постанова № 1-05.8 від 26.01.2011 р.

Адреси редакцій: 03035, Київ, вул. Урицького 36, кім. 304, тел. (044) 248-17-37
21050, Вінниця, вул. Соборна, 11, кім. 213, тел. (0432) 61-10-37

Кобзар В. М. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ТЕХНОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ ЇХ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	85
Ковальчук О. В. ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ГОЛОВНА ПЕРЕДУМОВА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	89
Колесник Н. Є. ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ ВИКЛАДАННЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	93
Коломієць О. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ЯК ПОКАЗНИК ВІДСУТНОСТІ ОСОБИСТІСНОЇ ТРИВОЖНОСТІ СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ (З ВАДАМИ СЛУХУ).....	96
Коновал В. В. ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У СПЕЦІАЛІСТА	100
Корчинський В. С. СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ В УКРАЇНІ.....	103
Косовець О. П. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИКИ СЛУХАЧІВ З ВАДАМИ СЛУХУ.....	107
Кравчук А. ВІРА, ДУХОВНІСТЬ, МОРАЛЬ	110
Кузь Ю. М. ПРОБЛЕМА КЛАСИФІКАЦІЇ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ТЕХНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН: ПІДХОДИ, ПРИНЦИПИ ТА ФУНКЦІЇ.....	115
Кулешова В. В., Мальована В. В. ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....	119
Куц О. О. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ З ПОРУШЕННЯМ І БЕЗ ПОРУШЕННЯ ПОСТАВИ ЗА ПОКАЗНИКАМИ АЕРОБНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ОРГАНІЗМУ	122
Лазарєва Т. А. ЗМІСТ НАВЧАННЯ З ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ХАРЧОВИХ ВИРОБНИЦТВ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ТЕХНОЛОГІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ.....	126
Левчишина О. В. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ І ЗНАЧЕННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ В ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	131
Левківський М. В., Колодій О. С. ШЛЯХИ ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ	134
Липовецька О. Г. ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНИМИ КОМПЛЕКСАМИ	138
Лисенко С. А., Салтанова Т. Г. ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО ВИМОГ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: ОСОБИСТІСНИЙ АСПЕКТ	142
Мамчур К. В. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В ОСНОВНИХ ЕТИКЕТНИХ СИТУАЦІЯХ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА АРАБСЬКОМУ СХОДІ (ПЛІНІ ВОКРАЇНОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ).....	146
Махновська І. Р. ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ СЕСТРИНСЬКОЇ СПРАВИ В УМОВАХ СТУПЕНЕВОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ	150
Метлик Н. В., Ситников А. В. РОСІЙСЬКОЄ ОБЩЕСТВО ПЕРЕД ВИЗОВОМ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	154
Миколіук О. П. РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-МЕХАНІКІВ НА ОСНОВІ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ.....	161
Михайленко О. В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СПЕЦКУРСУ «РОБОТА З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ»	165

значущих Інших вона починає виробляти організоване ядерне відчуття себе. Значущі Інші, передусім мати, породжують це відчуття, виконуючи функції, які сама дитина виконати не може. Найважливіший спосіб підтримки дитини в період становлення – емпатія. Мати своїми реакціями дає зрозуміти дитині, що її «Я» – унікальне і неповторне, яке слід розуміти, і на яке слід реагувати. Таку роль можуть виконувати і інші значимі люди, яких Х. Кохут називав селф-об'єктами [4].

З часом дитина, інтерналізуювши стосунки з селф-об'єктами, вже може сама забезпечувати процеси віддзеркалення, ідеалізації та потребу в подібності, а її базові навички і таланти створюють можливість протягом життя підтримувати баланс між прагненням до індивідуальних цілей і життям в згоді з суспільними ідеалами і цінностями, які визначають сенс життя.

Таким чином, формування ідентичності є тривалим і складним процесом, що залежить від прийняття особистістю власних рішень, а також від здатності брати на себе зобов'язання щодо здійсненого вибору.

Молоді люди не завжди виявляють готовність самотійно і конструктивно реагувати на зміни, що відбуваються у їх житті.

Проблема ідентичності особистості інтенсивно досліджується вітчизняними та зарубіжними авторами. Під ідентичністю, зокрема, розуміють синтез всіх характеристик людини в унікальну структуру, яка визначається і змінюється в результаті орієнтації в соціальному середовищі, котре постійно змінюється.

Ідентичність дозволяє особистості усвідомлювати себе в усьому багатстві своїх ставлень до навколишнього світу, визначає її систему цінностей, ідеалів, життєвих планів, соціальних ролей з відповідними формами поведінки.

Ідентичність індивіда містить у собі, не вичерпуючи цим, суму всіх послідовних ідентифікацій у той ранній період, коли дитина хотіла бути схожою на людей, від яких вона залежала. У процесі психологічної корекції і виховання деякі небажані ідентифікації можуть бути замінені, хоча вектор, у якому йде формування ідентичності, залишається незмінним.

Почуття ідентичності з'являється стосовно інших і у порівнянні з іншими людьми. Усвідомлення «селф» пов'язано зі «стабільним ядром» ідентичності, причому відчуття ідентичності завжди залишається доступним до змін в залежності від стосунків індивіда з середовищем.

Література:

1. Андреева Г.М. Психология социального познания. / Г.М. Андреева. – М.: Аспект-Пресс, 2000. – 288 с.
2. Василюк Ф.Е. Фрустрация, конфликт, защита // Вопросы психологии, 1991. – №6. – С. 4.
3. Кле М. Психология подростка: психосексуальное развитие. / М. Кле. – М.: Педагогика, 1991. – 176 с.
4. Кохут Х. Анализ самости. / Х. Кохут. – М.: Когито-Центр, 2003. – 368 с.
5. Кули Ч. Человеческая природа и социальный порядок. / Ч. Кули. – М.: Идея-Пресс, 2000. – 320 с.
6. Столин В.В. Самосознание личности. / В.В. Столин. – М.: Изд-во МГУ, 1983.
7. Титаренко Т.М. Психология личности: Словник-довідник / За редакцією П.П. Горностая, Т.М. Титаренко. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
8. Франкл В. Психотерапия на практике. / В. Франкл. – СПб.: Речь, 2000. – 256 с.
9. Фромм Э. Психианализ и этика. / Э. Фромм. – М.: Республика, 1993.
10. Хорни К. Невротическая личность нашего времени. Самоанализ. / К. Хорни. – М.: Прогресс, 1993. – 480 с.
11. Эриксон Э. Детство и общество. / Э. Эриксон. – СПб.: Ленато, 1996. – 592 с.
12. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис. / Э. Эриксон. – М.: Прогресс, 1996. – 344 с.
13. Ericson E.H. The problem of ego identity // Stein M.R. (eds.) Identity and anxiety: Survival of the person in mass society. Glencoe: The Free Press, 1960.

УДК 378 (374.1)

*Левківський М.В., д. пед. наук, професор,
Колодій О.С., аспірантка,*

Житомирський державний університет імені І.Франка

ШЛЯХИ ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ

В статті проаналізовані шляхи виховання патріотизму у аграрних студентах. Проведений аналіз свідчить, що формування патріотических почувань, патріотического свідомлення, патріотических переконань здійснюються фактично в процесі включення студентів в різні форми та види діяльності з використанням сучасних інтерактивних технологій.

Ключевые слова: виховання патріотизму, студенти аграрних вузів, патріотическі почування, патріотическе свідомлення, патріотическі переконання

The ways of upbringing of patriotism in agrarian students are analyzed in the article. The conducted analysis certifies that forming the patriotic feelings, patriotic consciousness, patriotic persuasions are carried out effectively in the process of including of students to different forms and types of activity with the use of modern interactive educating technologies

Keywords: upbringing of patriotism, agrarian students, patriotic feelings, patriotic consciousness, patriotic persuasions

Патріотизм є наріжною духовною цінністю, яка знаходить своє висвітлення у працях філософів, науковців, педагогів: Аристотеля, Платона, Протагора, Сократа, Цицерона, Т. Мора, Т. Кампанелли, Ф. Рабле, Я. Коменського, П. Гольбаха, Ж.-Ж. Руссо, Г. Песталоцці, Й. Гердера, А. Дістервега, І. Канта, Гегеля, К. Д. Ушинського, С. Гессена, А. Грамші, К. Поппера, На терені СНД до проблеми патріотизму звертаються Є.П. Белозерцев, А.Ф. Валтєв, І.А. Льїн, М.Д. Нікандров та ін. Сучасні аспекти формування патріотизму дітей та молоді досліджуються І.Д. Бехом, В.О. Білоусовою, О.І. Вишневським, М.Д. Зубалієм, П.Р. Ігнатенком, В.Г. Кузем, М.В. Левківським, Г.П. Пустовітом, Ю.Д. Руденком, А.Й. Сиротенком, М.Г. Стельмаховичем, О.В. Сухомлиньскою, К.І. Чорною, М.Д. Ярмаченком та ін.

Відтак, суттєвим є завдання з аналізу та обґрунтування шляхів формування патріотизму [1-5], зокрема й у студентів-аграріїв, що і постає метою нашої статті.

XXI століття вирізняється тенденціями високих технологій, екології, інформатики, нанотехнологій та надзвичайною динамічністю соціального життя. Звідси метою навчання і виховання у ВНЗ є не лише підготовка висококваліфікованих фахівців, зокрема і для аграрного сектору, а і формування готовності людини до життя і праці у світі, який надзвичайно швидко змінюється, тобто йдеться про професійно-орієнтовану інтелектуальну самодисципліновану особистість, здатну знайти своє місце в умовах складних життєвих реалій. Крім того, європейський вимір особистість, процесу у напрямі інтерактивних технологій, але й тісну взаємодію з бізнесовими структурами та реальною практикою управління аграрним виробництвом.

Суттєве місце у цьому зв'язку належить позааудиторній виховній діяльності, яка є складовою всієї системи навчання і виховання студентів-аграрників.

З метою апробації експериментальної моделі формування патріотизму у студентів в позааудиторній діяльності, нами окреслено напрями цього процесу, а саме: забезпечення умов для самореалізації особистості відповідно до її здібностей, суспільних та власних інтересів; формування національної свідомості і людської гідності, любові до природи, рідної землі, родини, свого народу, бажання працювати задля розквіту держави, готовності її захищати; виховання правової культури: поваги до Конституції, законодавства України, державної символіки, знання та дотримання законів; забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, старших, культури та історії рідного народу; формування мовної культури, оволодіння і вживання української мови; утвердження принципів загальнолюдської моралі: правди, справедливості, милосердя, патріотизму, доброти; формування почуття господаря й господарської відповідальності, підприємливості та ініціативи, підготовка молоді до життя в умовах ринкових відносин; становлення екологічної культури людини, розуміння необхідності гармонії її відносин із природою; формування соціальної активності та відповідальності особистості через включення студентів у процес державотворення, реформування суспільних стосунків; спонукання майбутніх аграріїв до активної протидії проявам аморальності, правопорушенням, бездуховності, антигромадській діяльності.

Для реалізації окреслених напрямів студенти-аграрії включалися до пізнавальної, дослідницької, наукової, трудової, комерційної, природоохоронної, волонтерської, культурно-дозвілдової, організаторської, соціально-комунікативної позааудиторної діяльності, яка здійснювалася з використанням певних форм та використанням інтерактивних методів.

Відомо, що в студентські роки не лише розширюються знання, а й формуються світогляд для утвердження патріотизму як переконань. Тому нами проаналізовані програми навчальних дисциплін та підручників з історії України, історії вітчизняної і зарубіжної культури, а також соціології та етики, політології. Аналіз програм засвідчив, що окремі характеристики патріотизму, на жаль, не знайшли свого місця, або розглянуті надто поверхово. Це, насамперед, стосується регіональних культурних пам'яток минулого, його політичних, наукових, культурних діячів та професіоналів-аграріїв, чим так вирізняється Полтавщина. Також з полтавською землею пов'язана діяльність гетьманів і полковників за часів Козацької доби. Для поглиблення знань про культурну спадщину Полтавського краю, формування патріотичних почуттів, патріотичної свідомості та переконань, для студентів було прочитано спецкурс „Визначні сторінки культури нашого народу в особистісному вимірі студентської молоді”.

Метою спецкурсу було поглиблення і розширення знань про культуру минулого і нашого сьогодення, про роль видатних політичних діячів, діячів культури, науки та визначні історичні пам'ятки в Україні та в Полтавському регіоні, а також поглиблення особистісних знань та вмій для розвитку почуття патріотизму.

Для зміцнення почуття патріотизму студентами опрацьована тема „Розвиток патріотичних почуттів студентів-аграріїв засобами самовиховання”. Саме при розгляді цієї теми нами створювалися умови, особливо на практичних заняттях, для усвідомлення майбутніми працівниками аграрного сектору ступеня сформованості власних загальноморальних (патріотичних) якостей для майбутньої професійної діяльності та життєдіяльності. Для цього ми розкрили, насамперед, сутність самовиховання як внутрішнього фактора особистісного розвитку. Наступним постає знайомство юнаків і дівчат із самозобов'язанням, самозвітом, навмисним і самовільним контролем, самонаказом. Пізніше розглянули методи самовиховання.

На практичних заняттях студенти шляхом діалогу розкривали особливості свого внутрішнього світу і світу своїх колег, характеризували рівні здатності до співчуття, до співпереживання (емпатійності). Суттєво, що ця тема слугувала підґрунтям для самопізнавальної діяльності в галузі формування готовності до самовиховання до професійної діяльності. Саме, глибоко розкриваючи внутрішній світ, кожен з них спробував спроектувати своє професійне і особистісне зростання на подальший період (на один навчальний рік). Такі

заняття ми доповнювали соціально-психологічним тренінгом, де студенти під нашим керівництвом отримали знання про саморегуляцію та оволоділи саморегуляційними вміннями.

При цьому ми виходили з того, що саморегуляція – це самостійне, свідоме створення бажаних або необхідних психофізичних станів. Механізми саморегуляції в їх конкретних проявах стосуються структурних одиниць відображення, відношень і діяльності. Структурування і консолідація структурних одиниць ведуть до формування станів психічних явищ, для яких характерна відносна тривалість при збереженні однорідності. Іншими словами, саморегуляція – це самостійна, цілеспрямована і організована зміна регуляторних механізмів свідомості на рівні психічних процесів, психофізичних станів та дій.

Якщо процес створення і збереження певних станів характеризується систематичністю і великою тривалістю, то стабільні домінуючі стани поступово стають властивостями особистості. Це вже самовиховання – процес, в якому досягнуті позитивні відношення (вміння) зберігаються надовго, інколи назавжди. Стяже, самовиховання – це самостійний і організований розвиток регуляторних механізмів психіки на рівні властивостей особистості і діяльності. Найвищою організацією свідомої саморегуляції психіки і діяльності є характер.

Для поглиблення волонтерських вмінь, альтруїстичних почуттів та відповідальності за себе, за інших, проводився відповідний груповий тренінг, де всім учасникам надавалася можливість виявити себе. Ця соціально-комунікативна діяльність є важливою для студентів із завищеною самооцінкою. Проте, є ще більш важливою для студентів із заниженою самооцінкою, негативним самосприйманням, сумніву у тому, що вони соціально значущі для інших, а тому не в змозі допомогти іншим. Саме програвання життєвих ситуацій дозволило більшості учасників додати впевненості в собі та глибшому розумінні прагнення надання, у разі потреби, іншим.

Загалом, участь студентів-аграріїв у соціально-психологічному тренінгу збагатили їх знаннями про себе, про розуміння станів, дій поведінки інших, а також поглибили їх морально-естетичні почуття, що спричинилося до зміцнення їх як молодих людей, здатних до самореалізації у майбутній професійній діяльності та активної участі у житті суспільства.

Природно, що отримані знання з життя і культури нашого народу, його визначних діячів, минулого, сьогодення, проведені заняття з самовиховання, соціально-психологічного тренінгу та автотренінгу не в повній мірі забезпечують формування вмінь толерантно вести дискусію, обстоювати власну точку зору. Тому виникла потреба включення студентів у різноманітні клуби за інтересами. Студенти отримали можливість розвивати свій інтелект, виявляти здатність до розвитку пізнавальних, організаторських, природоохоронних, наукових вмінь у клубах, що діють в академії: „Кар’єра”, „Студентські гендерні студії”, клубі „Бізнес-леді” та інших. Крім того, цьому сприяла участь студентів у різноманітних наукових гуртках, проблемних групах та у всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт у галузі гуманітарних наук, у наукових студентських конференціях.

Для зміцнення почуття патріотизму, розвитку організаторських, соціально-комунікативних вмінь, студенти включалися до діяльності у студентському братстві. Загалом студентське самоврядування в академії дає змогу майбутнім аграріям випробовувати здобуті знання, уміння та навички для майбутньої професійної діяльності та життєдіяльності. Структура студентського самоврядування вміщує постійно діючі ради, центри, клуби, студії, тощо, спрямовані на різнобічний розвиток студентів, залучення більшої їх частини до різноманітної важливої суспільної діяльності. Це, завдяки отриманню соціально-комунікативного досвіду у позааудиторній діяльності, сприяє формуванню організаторських, комунікативних умінь майбутніх працівників аграрного сектору.

Для глибокого усвідомлення своєї причетності до соціально-політичного життя нашої Української держави, її демократичних свобод, студенти-аграрії включаються у різноманітні молодіжні акції. Саме у процесі програвання соціально-політичних акцій, добровільне включення до ігор, забезпечувало формування організаторських умінь. Також у такий спосіб отримується досвід здорового суперництва у певних видах змагань.

Щороку на День молоді студенти агроакадемії, спільно зі студентством Полтавщини, стають громадянами незарєстрованої держави Студентська Республіка. Цю гру проводив Студентський магістрат гуманітарні справи. Також Студентська Республіка мала свій суд, Національний банк, Центральну виборчу комісію, палац дозвілля, торгові центри...

Фахівці-аграрники найкраще серед усіх розбили свої намети (кожен з учасників знав свої обов'язки). Також було відкрито приватне підприємство „Агроєкологія”, основним продуктом реалізації якого була мінеральна вода „Аграрна”.

Об'єднавшись зі студентами Полтавського педуніверситету, команда академії зареєструвала політичну партію „Рух у майбутнє”. У студентів аграрної академії були найкращі і найоригінальніші серед усіх учасників агітматеріали. Пізніше відбулися політичні дебати, конкурс „Міс Студентська Республіка” (в якому, до речі, перемогла студентка академії).

Кульмінацією всього проекту стали вибори. Проголосувати можна було лише з паспортом громадянина Студентської Республіки (який видавався як учасникам, так і всім гостям). Після підрахунку голосів виявилось, що мером Студентської Республіки 2010 року став студент факультету обліку та фінансів Полтавської державної аграрної академії.

Для надання підтримки, взаємодопомоги студентам, особливо першокурсникам, в академії створена студентська соціальна служба. Метою діяльності соціальної служби постало розв'язання соціальних проблем та поліпшення становища студентської молоді: надання комплексу соціальних послуг студентам; створення сприятливих умов для їхньої самореалізації та самовдосконалення. Кожного року служба розпочинає свою роботу з програми адаптації першокурсників „Адаптив”. Соціальна служба скеровує громадське формування з охорони громадського порядку в якому беруть участь 80 студентів різних факультетів.

Для поглиблення естетичних, патріотичних почуттів, природоохоронних вмінь, студенти академії включаються для вивчення природних та історичних місць рідного краю, зокрема до участі в екскурсіях по визначних культурно-природничих місцях України: до Національного ботанічного саду НАН України імені М. Гришка (Київ), в Білу Церкву (Парк Александрія), в Умань (Софіївка) та інші.

За результатами екскурсії та наукових пошуків викладачі, студенти, члени наукового товариства академії спільно з іншими ВНЗ Полтави провели Перші всеукраїнські наукові читання „Роль ботанічних садів у формуванні наукового світогляду майбутніх біологів”, присвячені 100-річчю з дня народження цього видатного вченого М. Гришка.

Для формування дбайливого ставлення до природи, почуття відповідальності за неї як національне багатство, ми спонукали студентів до різних форм активної екологічної й природоохоронної діяльності. Природно, що цій діяльності передувало вивчення фахових дисциплін у попередні роки навчання. Серед форм такої діяльності важливими були природоохоронні студентські акції та участь студентів у різноманітних екологічних проєктах.

Це – зокрема, соціальний проєкт „Природа, я, суспільство”, метою якого було привернення уваги до проблем охорони довкілля практичні дії з оздоровлення довкілля та пропаганда здорового способу життя. Для реалізації цього проєкту студенти вибрали і об'єкт – річку Тарапунька (недалеко від Полтави). Насамперед, група молодих дослідників агрономічного факультету провела польові обстеження фауни і флори самої річки, виявила і розчистила прирічкові джерела.

Таким чином, природоохоронна діяльність та діяльність екологічного спрямування не лише дозволяла поглиблювати і розширювати знання, формувати трудові та дослідницькі вміння, але й сприяла зміцненню почуття любові до рідної природи, рідного краю, формувала переконання бережливого ставлення до надбань нашого народу.

Формування особистості, яка свідомо та творчо ставиться до праці в умовах ринкової економіки, уміє самостійно та ефективно включатися до трудової діяльності, розпочинається із знайомства студентів з трудовими традиціями академії, факультетів, навчально-дослідного господарства, досягненнями випускників, основами трудового законодавства України, розпорядком дня в академії, гуртожитках, бібліотеці, їдальні, спортивному залі.

Для формування проєктувальних вмінь, вмінь аналізу та прогнозування викладачі академії скеровують діяльність студентів у позааудиторний час до участі у розробці проєктів Полтавського обласного молодіжного центру праці.

Для формування культурно-пізнавальних вмінь, патріотичних почуттів, використано можливості екскурсії студентам по містах і селах Полтавщини, з якими так, чи інакше пов'язане життя видатного письменника М. Гоголя.

Для утвердження толерантного ставлення до інших культур, народів, най здібніші студенти (знавці іноземних мов) включаються до стажування, проходження практик та участі у Міжнародних науково-практичних конференціях. Лише за 2010 рік в різних університетах світу (США, Німеччина, Польща, Франція) навчалося 7 студентів та взяли участь у конференціях 22 юнаків та дівчат. Така діяльність сприяла розвитку та поглибленню вмінь міжнаціональної міжособистісної взаємодії та пошуку свого місця у цьому складному неоднорідному світі.

Для формування вмінь міжособистісної взаємодії студентів-аграріїв ми спонукали їх участь у роботі клубу „Твій імідж”, яка виявлялася в саморегуляції, корекції та демонструванні, а також в іграх-драматизаціях та психодрамах, психомалюнках. У студентів формувалося переконання в тому, що сучасне ринкове середовище потребує не лише глибокого професіоналізму, а й уміння виявляти свої найкращі особистісні компетентності. Йдеться про манери, культуру поведінку, професійний та особистісний етикет. На засіданнях клубу розглядаються цікаві сторінки української та зарубіжної культури, звичаї і обряди українського народу, які часто відбуваються з пісенно-музичним супроводом народного фольклорного ансамблю „Маланка”.

Таким чином, формування патріотичних почуттів, патріотичної свідомості, патріотичних переконань здійснюється ефективно у процесі включення студентів до різних форм та видів діяльності з використанням сучасних інтерактивних виховних технологій. Звичайно, у цьому напрямі виникла потреба відповідної підготовки до цих видів діяльності й наставників академічних груп, котрі скеровували ці види діяльності, а в разі потреби, надавали певну психологічну допомогу і корекцію самого процесу.

Література

1. Онишук П.В. Педагогічні засади технології формування патріотичних рис у учнів шкіл, гімназій, ліцеїв: Дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Волинський держ. ун-т ім. Л. Українки. – Луцьк, 1996. – 162 с.

